

Arbeids- og sosialkomiteen

Budsjetthøringen statsbudsjett 2018

Petroleumstilsynet

Digital sikkerhet har vært et underprioritert område i Norge. Vi er glad for at regjeringen begynner å ta tak i dette, blant annet gjennom Sikkerhetsmeldingen, og stortingsmeldingen om IKT-sikkerhet som ligger i Stortinget nå, og den nye utredningen om digitalt grenseforsvar som kommer rundt jul.

Da regjeringen satte ned et utvalg for å utrede helse, miljø og sikkerhet (HMS) på norsk sokkel, mente alle arbeidstakerorganisasjonene at alle IKT- tjenester for anlegg i Norge, som kan berøre kritisk infrastruktur og andre sikkerhetskritiske systemer og -utstyr, skal være underlagt norske myndigheters overordnede ansvar og tilsynsmulighet.

Slik er det ikke i dag. Ansvarsfordelingen og grensesnittene mellom de ulike aktørene er uklar når det gjelder å kontrollere IKT-sikkerheten i olje- og gassvirksomheten. Det ansvaret mener Tekna bør presiseres, og at Petroleumstilsynet er den nærmeste til å få tydeliggjort et slikt ansvar. Dette bør Stortinget presisere, slik at det tydeliggjøres for tilsynet når regjeringen skriver sitt tilsagnsbrev.

Forslaget om å øke bevilgningen til Petroleumstilsynet med 5,9 mill. kroner til styrket IKT-sikkerhet i petroleumsvirksomheten er viktig og støttes av Tekna.

Etterutdanning under dagpenger

Et økende antall høyt utdannede arbeidsledige ønsker faglig påbygning mens de venter på nytt arbeid, framfor å sitte som passive dagpengemottakere.

Dagens regler er imidlertid til hinder for kompetanseheving for arbeidsledige med høy utdanning. Dagpengeregelverket virker slik at personer som vil ta poenggivende påbyggingskurs blir trukket i dagpenger. De som ønsker å oppdatere seg blir dermed i praksis sittende som passive mottakere av dagpenger framfor å gjøre seg mer kvalifisert til sin neste jobb. Det er dette Tekna betegner som «NAV-fella».

Før valget var både Høyre, Venstre og KrF åpne for å følge dette opp. KrF støttet Teknas forslag, Venstre var enig og Høyre gikk til valg på en kompetansereform hvor det skulle bli «lettere å kombinere NAV og utdanning», som det het ([Haugesunds avis 31. juli 2017](#))

Tekna vil konkret fjerne setningen «*Enhver deleksamen regnes i denne sammenheng som del av et lengre utdanningsløp*» fra dagpengeforskriften §4.3b. Det bør være lov å ta opp til 20 studiepoeng i dagpengeperioden.

For et land som er avhengig av godt kvalifiserte arbeidstakere, kan det neppe være en tilsiktet ordning at høyt utdannede arbeidstakere ikke har mulighet for å kvalifisere seg til en ny jobb ved å ta kurs på universitet og høyskole, men er henvist til sveisekurs eller truckførerbevis hvis man ønsker faglig påbygging uten å miste retten til dagpenger.

En slik endring vil gjøre det mulig å ta kortere enkeltemner, kurs og delkurs med studiepoeng, uten at det er grunnlag for å gi avslag i dagpenger.

En slik endring gjør at vi holder fast ved det prinsipielle skillet mellom arbeidsledig og student, ved at de andre strenge reglene og kriteriene for å kunne motta dagpenger under studier videreføres, samtidig som man gjør det noe lettere for arbeidsledige akademikere å ta påbyggingskurs og etter- og videreutdanning.

Heving av aldersgrensen i arbeidslivet.

De borgerlige partiene hevet aldersgrensen i arbeidslivet – altså grensen for når stillingsvernet i arbeidsmiljøloven slutter å virke – fra 70 til 72 år i forrige periode. Nå må den grensen videre opp. Tekna mener den bør fjernes helt for vanlige arbeidstakere, og vi forventer at det borgerlige flertallet kan bidra til å heve aldersgrensen i en da en runde.

Samtidig må komiteen ta tak i at det i dag ikke gis sykepenger til de som velger å stå lenger i arbeidslivet. Personer mellom 70 og 72 år som følger lovens intensjon og jobber har i dag ingen rett til sykepenger. Tekna mener at den avkortede muligheten som ligger for 67-70-åringer bør utvides til å også gjelde opp til 72 år.

Utenlandske arbeidstakere

Arbeidstillatelse for faglærte

Arbeidsinnvandrere fra tredjeland (utenfor EØS) som kommer til Norge med arbeidstillatelse som faglært (tidligere kjent som «spesialistvisum») har ikke rett til dagpenger ved arbeidsløshet. Tekna får stadig flere henvendelser om dette fra våre medlemmer. Det skyldes spesielt nedgangen innen petroleumssektoren.

Årsaken til at de står helt uten inntekt, er at når de mister jobben er det et krav i folketrygdloven for å få dagpenger at arbeidstakeren må være villig til å utføre ethvert arbeid. Det har de imidlertid ikke lov til, siden de har fått oppholdstillatelse på betingelse av at de kun kan ta jobber de er faglærte for. Deres arbeidstillatelse gjelder kun arbeid for en bestemt arbeidsgiver eller type arbeid og som regel kun arbeid på heltid.

I verste fall betyr dette at de står uten inntekt på 24 dagers varsel (14 dagers permitteringsvarsel, 10 dagers lønnsplikt for bedriftene ved permittering). Ved oppsigelse står de uten inntekt etter oppsigelsestidens slutt, vanligvis 3 måneder. Arbeidstillatelsen går ut 6 måneder etter at de står uten jobb.

Tekna vil at utlendingsforskriften bør endres, slik at personer som har arbeidstillatelse som faglærte bør få anledning til å søke alle typer jobber i en periode oppad begrenset til seks måneder (som er samme periode som arbeidstillatelsen løper etter at de står uten jobb). På den måten vil man få anledning til å skaffe seg egen inntekt, mens man har et halvt år på å forsøke å skaffe seg en jobb man er kvalifisert for. Forutsetningen er at dette ikke skal gi mer krav på dagpenger i denne perioden enn i dag.

Utsendte arbeidstakere

Utenlandske arbeidstakere som jobber i et «begrenset tidsrom» i Norge er i dag lovlig unntatt viktige deler av arbeidsmiljøloven, blant annet HMS og forhold om varsling. Reglene finnes i utsendingsforskriften¹, og er hjemlet i arbeidsmiljølovens 1.7². Verken lov eller forskrift presiserer hva «et begrenset tidsrom» er. Høyesterett (1985) uttaler at det kun dreier seg om «helt kortvarige arbeidsforhold»³. Både Telenor, Posten, Evry og DnB benytter innleide indiske ingeniører for å utføre arbeidsoppgaver i Norge. Store aktører i bransjen er TCS (Tata), HCL, Tech Mahindra, Infosys, Wipro og Cognizant⁴. Omfanget i Norge er på omtrent 30 milliarder kroner. Markedet vokser med 10-15 prosent årlig (NRK)⁵.

Utsendingsforskriften bygger på EUs utsendingsdirektiv. Utsendingsforskriften § 2 sier blant annet at kapittel 1-3, 5-9 og 13 i arbeidsmiljøloven ikke gjelder for utsendte arbeidstakere. Dette gjelder regler om; varsling, medvirkning, HMS, skaderegistrering, verneombud og arbeidsmiljøutvalg mm.

Tekna mener at norsk lov bør gjelde i Norge. Dagens rettstilstand er uklar og muliggjør spekulasjon i hvor lenge utenlandske ansatte kan arbeide i Norge uten at norske arbeidsvilkår gjelder. Er dette én måned, fire måneder, seks måneder? Å unnta deler av arbeidsstyrken for deler av arbeidsmiljøloven er en alvorlig sak, og bør, som Høyesterett har presisert, kun gjelde «de helt kortvarige arbeidsforhold».

I tillegg svekker det sikkerheten og øker sårbarheten når norske kompetansemiljøer må si opp folk på grunn av konkurransen fra utenlandske ansatte som ikke har de samme kravene til arbeidsvilkår som andre ansatte i Norge.

Derfor mener Tekna at «begrenset tidsrom» bør settes til én måned, og at varsling uansett bør fjernes fra unntaksbestemmelsene, slik at reglene for varsling gjelder alle utsendte fra dag 1.

Dette vedtok et flertall i Stortinget før sommeren, men regjeringen har fortsatt ikke kommet med noen oppfølging. Dette bør komiteen etterlyse.

¹ <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2005-12-16-1566>

² https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-62/KAPITTEL_1#§1-7

³ HR (1985) side 1319 (Exploration Logging)

⁴ <https://www.nrk.no/norge/it-selskap-onsket-unntak-fra-norsk-arbeidsmiljovelov-1.13261942>

⁵ <https://www.nrk.no/norge/it-selskap-onsket-unntak-fra-norsk-arbeidsmiljovelov-1.13261942>

Feltkode endret

Feltkode endret